

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

NGUYỄN THỊ THOAN

**ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ SỬ DỤNG ĐẤT NÔNG
NGHIỆP TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN HẬU LỘC
TỈNH THANH HÓA**

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI

Thái Nguyên, năm 2018

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

NGUYỄN THỊ THOAN

**ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ SỬ DỤNG ĐẤT NÔNG
NGHIỆP TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN HẬU LỘC
TỈNH THANH HÓA**

**NGÀNH: QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI
MÃ SỐ NGÀNH: 8.85.01.03**

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI

Người hướng dẫn khoa học: TS. Nguyễn Thị Lợi

Thái Nguyên, năm 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng, đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực và chưa từng được sử dụng để bảo vệ một học vị nào.

Tôi xin cam đoan, mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Thanh Hóa, ngày tháng năm 2018

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Thoan

LỜI CẢM ƠN

Trong suốt quá trình thực hiện đề tài, tôi đã nhận được sự giúp đỡ tạo điều kiện thuận lợi nhất, những ý kiến đóng góp và những lời chỉ bảo quý báu của tập thể và cá nhân trong và ngoài Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên. Đầu tiên tôi xin chân thành cảm ơn sâu sắc **TS. Nguyễn Thị Lợi** là người trực tiếp hướng dẫn và giúp đỡ tôi trong suốt thời gian nghiên cứu đề tài và hoàn thành luận văn.

Tôi xin trân trọng cảm ơn sự giúp đỡ nhiệt tình của Phòng Tài Nguyên và Môi trường huyện Hậu Lộc và các cơ quan ban ngành khác có liên quan, các hộ gia đình tham gia phỏng vấn tạo điều kiện cho tôi thu thập số liệu, những thông tin cần thiết để thực hiện luận văn này. Tôi cũng xin được chân thành cảm ơn cơ quan tôi công tác đã tạo điều kiện thuận lợi và thời gian để tôi hoàn thành luận văn này. Đặc biệt, tôi xin được cảm ơn gia đình, bạn bè đã luôn đồng hành và động viên tôi trong suốt quá trình thực hiện đề tài và hoàn thành luận văn. Tôi xin được bày tỏ lòng cảm ơn chân thành và sâu sắc tới sự giúp đỡ tận tình, quý báu đó!

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Thoan

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Đặt vấn đề	1
2. Mục tiêu nghiên cứu của đề tài	2
3. Ý nghĩa của đề tài nghiên cứu.....	2
Chương 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU	3
1.1. Cơ sở khoa học của đề tài	3
1.1.1. Đất nông nghiệp và hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp	3
1.1.2. Các yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp	6
1.1.3. Đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp	8
1.1.4. Xác định loại hình sử dụng đất bền vững	10
1.2. Những nghiên cứu về hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp ở trên thế giới và Việt Nam	12
1.2.1. Những nghiên cứu trên thế giới	12
1.2.2. Những nghiên cứu ở Việt Nam	16
1.2.3. Nghiên cứu về tình hình sử dụng đất tại tỉnh Thanh Hóa	18
Chương 2: ĐỐI TƯỢNG NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	28
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	28
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu:	28
2.1.2. Phạm vi nghiên cứu:.....	28
2.2. Nội dung nghiên cứu.....	28
2.2.1. Đánh giá điều kiện tự nhiên kinh tế - xã hội và tình hình quản lý sử dụng đất đai huyện Hậu Lộc, tỉnh Thanh Hóa	28
2.2.2. Đánh giá hiệu quả và lựa chọn các loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp theo hướng bền vững tại huyện Hậu Lộc, tỉnh Thanh Hóa.....	28
2.2.3. Định hướng và đề xuất một số giải pháp đề nâng cao hiệu quả các loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp theo hướng bền vững trên địa bàn huyện Hậu Lộc, tỉnh Thanh Hóa.....	28
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	29
2.3.1. Phương pháp chọn điểm nghiên cứu.....	29

2.3.2. Phương pháp điều tra, thu thập số liệu, tài liệu.....	30
2.3.3. Phương pháp đánh giá khả năng sử dụng đất bền vững.....	30
2.3.4. Phương pháp chuyên gia.....	31
2.3.5. Phương pháp tổng hợp và xử lý số liệu.....	31
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN.....	32
3.1. Điều kiện tự nhiên kinh tế - xã hội và tình hình quản lý sử dụng đất đai huyện Hậu Lộc, tỉnh Thanh Hóa.....	32
3.1.1. Điều kiện tự nhiên kinh tế - xã hội.....	32
3.1.2. Tình hình quản lý sử dụng đất đai huyện Hậu Lộc, tỉnh Thanh Hóa.....	37
3.1.2.1. Hiện trạng sử dụng đất của huyện Hậu Lộc.....	37
3.1.3. Đánh giá chung về điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội ảnh hưởng đến hiệu quả SDD nông nghiệp của huyện.....	45
3.2. Đánh giá hiệu quả và xác định các loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp theo hướng bền vững tại huyện Hậu Lộc, tỉnh Thanh Hóa.....	46
3.2.1. Hiện trạng các loại hình sử dụng đất nông nghiệp của huyện Hậu Lộc.....	46
3.2.2. Đánh giá hiệu quả kinh tế của các loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp của huyện Hậu lộc.....	52
3.2.3. Đánh giá hiệu quả xã hội của các loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp của huyện Hậu Lộc.....	60
3.2.3. Đánh giá hiệu quả môi trường của các loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp của huyện Hậu Lộc.....	66
3.3. Đề xuất một số giải pháp đề nâng cao hiệu quả các loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp trên địa bàn huyện Hậu Lộc, tỉnh Thanh Hóa.....	69
3.3.1. Đề xuất lựa chọn các LUT có hiệu quả.....	69
3.3.2. Một số giải pháp nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp tại huyện Hậu Lộc.....	69
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	72
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	74

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1. Biên động diện tích đất phân theo huyện	23
Bảng 1.2. Hiện trạng sử dụng đất các huyện ven biển Thanh Hóa đến 31/12/2017	23
Bảng 1.3. Diện tích đất theo mục đích sử dụng vùng ven biển Thanh Hóa	24
Bảng 3.1. Một số chỉ tiêu phát triển kinh tế giai đoạn 2013 - 2017.....	34
Bảng 3.2. Kết quả sản xuất ngành nông nghiệp giai đoạn 2013-2017.....	35
Bảng 3.3. Hiện trạng sử dụng đất của huyện Hậu Lộc năm 2017	37
Bảng 3.4. Diện tích, cơ cấu sử dụng đất nông nghiệp huyện Hậu Lộc năm 2017....	40
Bảng 3.5. Biên động sử dụng đất huyện Hậu Lộc giai đoạn 2015 - 2017	41
Bảng 3.6. Các loại hình sử dụng đất chính của vùng 1 huyện Hậu Lộc	47
Bảng 3.7. Các loại hình sử dụng đất chính của tiểu vùng 2 huyện Hậu Lộc	48
Bảng 3.8. Các loại hình sử dụng đất chính của tiểu vùng 3 huyện Hậu Lộc	50
Bảng 3.9. Tổng hợp các loại hình sử dụng đất nông nghiệp trên toàn huyện.....	52
Bảng 3.10. Hiệu quả kinh tế các loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp của tiểu vùng 1.....	53
Bảng 3.11 . Hiệu quả kinh tế các loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp của tiểu vùng 2	55
Bảng 3.12. Hiệu quả kinh tế các loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp của tiểu vùng 3.....	57
Bảng 3.13. Tổng hợp hiệu quả kinh tế theo các LUT trên 3 tiểu vùng.....	59
Bảng 3.14. Mức đầu tư lao động và thu nhập trên công các kiểu sử dụng đất của tiểu vùng 1.....	61
Bảng 3.15. Mức đầu tư lao động và thu nhập trên công các kiểu sử dụng đất của tiểu vùng 2.....	62
Bảng 3.16. Mức đầu tư lao động và thu nhập trên công các kiểu sử dụng đất của tiểu vùng 3.....	64
Bảng 3.17. Tổng hợp hiệu quả xã hội theo các LUT trên 3 tiểu vùng.....	65
Bảng 3.18. Mức độ đầu tư phân bón của một số loại cây trồng trên địa bàn huyện Hậu Lộc	67

MỞ ĐẦU

1. Đặt vấn đề

Đất đai là nguồn tài nguyên thiên nhiên vô cùng quý giá, là tư liệu sản xuất đặc biệt, là thành phần quan trọng trong môi trường sống, là địa bàn phân bố dân cư, cơ sở phát triển kinh tế, văn hoá đời sống xã hội nhân dân. Dân số thế giới ngày càng tăng lên trong khi nguồn tài nguyên đất đai có hạn, quỹ đất nông nghiệp ngày càng bị thu hẹp làm ảnh hưởng đến sản lượng lương thực, thực phẩm của cả nước, đồng thời cũng làm thay đổi cơ cấu kinh tế, đời sống của nhân dân. Áp lực về việc sử dụng đất cho phát triển các ngành kinh tế - xã hội và môi trường đòi hỏi các nhà quản lý phải tổ chức tốt khâu phân bổ quỹ đất và sử dụng đất một cách hợp lý, hiệu quả nhất.

Với nền kinh tế còn dựa vào nông nghiệp là chính, cùng với việc phát triển kinh tế xã hội theo hướng công nghiệp hoá, hiện đại hoá thì vấn đề sử dụng đất tiết kiệm, có hiệu quả, đồng thời phải bền vững theo thời gian và phù hợp với quy hoạch là nhiệm vụ cấp bách đặt ra cho các nhà quản lý đất đai nói riêng và của toàn xã hội nói chung. Vì vậy việc đánh giá hiệu quả các loại hình sử dụng đất là vấn đề cấp mang tính cấp thiết không những cho thấy các mặt ưu điểm, nhược điểm của các loại hình sử dụng đất hiện tại mà còn tạo ra định hướng về sử dụng đất trong tương lai nhằm đảm bảo sử dụng đất tiết kiệm, có hiệu quả và bền vững.

Hậu Lộc là huyện đồng bằng ven biển, cách trung tâm thành phố Thanh Hoá 25 km về phía đông bắc. Phía bắc giáp huyện Nga Sơn, Hà Trung; phía nam và phía tây giáp huyện Hoằng Hoá; phía đông giáp biển Đông nên khá thuận lợi cho phát triển kinh tế biển. Điều kiện tự nhiên rất đa dạng, giàu tiềm năng với 3 vùng: vùng đồi, vùng đồng bằng chủ yếu là phù sa và vùng ven biển. Hệ thống giao thông của Hậu Lộc khá phát triển do có Quốc lộ 1A, tuyến đường sắt Bắc - Nam và Quốc lộ 10 chạy qua. Những yếu tố này đã tạo điều kiện thuận lợi cho kinh tế Hậu Lộc phát triển trên các lĩnh vực nông - lâm nghiệp, thuỷ hải sản, công nghiệp, thủ công nghiệp và dịch vụ. Ngành sản xuất nông nghiệp chiếm chủ đạo trong cơ cấu kinh tế của huyện. Trong vài năm gần đây, theo xu thế phát triển kinh tế - xã hội chung của toàn tỉnh thì diện tích đất nông nghiệp của huyện đã bị thu hẹp do chuyển sang mục đích phi nông nghiệp. Trước tình trạng đó, việc đánh giá hiệu quả các loại hình sử

dụng đất nông nghiệp hiện tại có ý nghĩa quan trọng đối với đánh giá sử dụng đất thích hợp phục vụ cho công tác quy hoạch và chuyển đổi cơ cấu cây trồng, vật nuôi của huyện, nâng cao giá trị. Đảng và Chính phủ đã có nhiều chủ trương, chính sách như: Giao đất nông nghiệp sử dụng ổn định lâu dài cho các hộ gia đình; chương trình chuyển dịch cơ cấu cây trồng, vật nuôi; chương trình “Xây dựng cánh đồng 50 triệu đồng trên 1 ha”; các chương trình khuyến nông nhằm nâng cao hiệu quả sử dụng đất canh tác.

Trong bối cảnh đó, việc nghiên cứu đánh giá hiệu quả kinh tế sử dụng đất canh tác nhằm đề xuất các giải pháp nâng cao sức sản xuất của đất trên địa bàn huyện là rất cần thiết. Với mục đích đó, được sự phân công của khoa Quản lý tài nguyên – Trường đại học Nông Lâm Thái Nguyên, sự đồng ý của UBND huyện Hậu Lộc, cùng với sự hướng dẫn của cô giáo, ***TS. Nguyễn Thị Lợi*** tôi tiến hành thực hiện đề tài: ***“Đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp trên địa bàn huyện Hậu Lộc, tỉnh Thanh Hóa”***

2. Mục tiêu nghiên cứu của đề tài

- Đánh giá hiệu quả và lựa chọn các loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp theo hướng bền vững tại huyện Hậu Lộc, tỉnh Thanh Hóa.

- Đề xuất được các giải pháp phù hợp, có tính khả thi cao để nâng cao hiệu quả một số loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp theo hướng bền vững trên địa bàn huyện Hậu Lộc, tỉnh Thanh Hóa.

3. Ý nghĩa của đề tài nghiên cứu

- Cung cố kiến thức đã được tiếp thu trong nhà trường và những kiến thức thực tế cho học viên trong quá trình nghiên cứu.

- Trên cơ sở nghiên cứu, đánh giá hiệu đất đai từ đó đề xuất được những giải pháp sử dụng đất đạt hiệu quả cao cho địa phương.

Chương 1

TỔNG QUAN TÀI LIỆU

1.1. Cơ sở khoa học của đề tài

1.1.1. Đất nông nghiệp và hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp

** Khái quát về đất nông nghiệp*

Nông nghiệp là ngành sản xuất vật chất cơ bản của xã hội, sử dụng đất đai để trồng trọt và chăn nuôi, khai thác cây trồng và vật nuôi làm tư liệu và nguyên liệu lao động chủ yếu để tạo ra lương thực thực phẩm và một số nguyên liệu cho công nghiệp. Nông nghiệp là một ngành sản xuất lớn, bao gồm nhiều chuyên ngành: trồng trọt, chăn nuôi, sơ chế nông sản; theo nghĩa rộng, còn bao gồm cả lâm nghiệp, thủy sản.

Trong nông nghiệp cũng có hai loại chính, việc xác định sản xuất nông nghiệp thuộc dạng nào cũng rất quan trọng:

Nông nghiệp thuần nông hay nông nghiệp sinh nhai là lĩnh vực sản xuất nông nghiệp có đầu vào hạn chế, sản phẩm đầu ra chủ yếu phục vụ cho chính gia đình của mỗi người nông dân. Không có sự cơ giới hóa trong nông nghiệp sinh nhai.

Nông nghiệp chuyên sâu: là lĩnh vực sản xuất nông nghiệp được chuyên môn hóa trong tất cả các khâu sản xuất nông nghiệp, gồm cả việc sử dụng máy móc trong trồng trọt, chăn nuôi, hoặc trong quá trình chế biến sản phẩm nông nghiệp. Nông nghiệp chuyên sâu có nguồn đầu vào sản xuất lớn, bao gồm cả việc sử dụng hóa chất diệt sâu, diệt cỏ, phân bón, chọn lọc, lai tạo giống, nghiên cứu các giống mới và mức độ cơ giới hóa cao. Sản phẩm đầu ra chủ yếu dùng vào mục đích thương mại, làm hàng hóa bán ra trên thị trường hay xuất khẩu. Các hoạt động trên trong sản xuất nông nghiệp chuyên sâu là sự cố gắng tìm mọi cách để có nguồn thu nhập tài chính cao nhất từ ngũ cốc, các sản phẩm được chế biến từ ngũ cốc hay vật nuôi...

Đất nông nghiệp đôi khi còn gọi là đất canh tác hay đất trồng trọt là những vùng đất, khu vực thích hợp cho sản xuất, canh tác nông nghiệp, bao gồm cả trồng trọt và chăn nuôi. Đây là một trong những nguồn lực chính trong nông nghiệp.[4]